

HET INGEKIMDE LAND

H. DE BRUIN
HET
INGEKIMDE
LAND

UITGEGEVEN DOOR DE UITGEVERS-
MAATSCHAPPIJ HOLLAND TE AMSTERDAM
IN DEN JARE MCMXXXII

INGANG (DE VERHEERLIJING)

TOEN Gij Uw ziel voor d'angsten van den tijd
op hoogen berg versterktet in gebede
was door de blinkend' hemelpoort één schrede
slechts tusschen U en 's Vaders Heerlijkheid.

Uw bitter uur werd zoet van eeuwigheid —
de heilige wijkplaats van volmaakten vrede
vermoedden reeds Uw aardsche blij-gereede
vrinden tot wee-ontwenden woon gewijd —

Strijdvaardig hebt G' Uw schreden weer gewend
te schaduwsombren weg, in 't donker dal...

Heer! — die wil noode met U dalwaarts gaan,
die wenschte, diep de pinnen van zijn tent
tot vredig bergbewonen in te slaan,
dwing Gij hem zachtkens, dat hij volgen zal.

5

NACHTVAART

WIJ waren 't visschen zat en met een stoot
gleed uit de groengeweven schemeringen,
die beefden op de breede rimpelingen,
d' ovale romp van onze schippersboot.

Toen leefde opeens om ons in cirkelingen
het meer, dat deinend in den nacht vervloot;
wij rieden het geheim van 't angstig-groot
en donker wezen der gestorven dingen.

Dan — eindlijk — 't gloren van bekende kusten,
de lichte vensters van een eenzaam huis,
zacht-klotsend water langs den weidezoom,

de kettingrammel van den zwaren boom,
om ons de veiligheid der hooge sluis,
en 't welkom thuis des wachters: Welterusten!

6

NOCTURNE

DE maan hangt als een overrijpe vrucht
verward in 't takkenrag der bijna kaal
gewaaide boomen; haar gebersten schaal
verspat op 't woelend water langs 't gehucht

en blanke schillen krullen in 't ovaal
van booten. Winkelhaken snijdt de vlucht
der zeilen, klappend, in de klare lucht
achter de silhouet van 't stoomgemaal...

Wanneer je, schipper, straks den steven wendt,
en op je blinkend schip tusschen de oevers
een wijle rustig aan het roer komt staan,

betast de toetsen van je instrument:
dan dit vaarwel deun zachter iets nóg droevers,
opdat ik bidden kan en slapen gaan.

7

DE VISSCHERS

ZE voelden zich in 't grauw getij geknechten,
gedoemden tot den dadenloozen tocht
langs 't lokkend water der bazalten bocht
rond 't wassen van den schemer op de plechten.

Tot op een duist'ren nacht voorbij 't gewrocht
van havenpalen en gebintenvlechten
ze op hun schuit de wankle zeilen rechtten
en elk de vlucht der vrije winden zocht.

Nu, elken wazen uchtend, trekt hun zwerm
voorbij den dommel der verdoken steden
naar 't overzeesche schimmenrijk der zon.

Als wij, geklommen langs den luwen berm,
't omzwalpt terras der wijde zee betreden,
slaan zij hun vlerken op den horizon.

8

SCHAATSENRIJDERS

ZE spieglen hun verlangen aan 't gelaat
van avondhemel en bleekgrijze dagen,
omzwerven heel de buurt in een gestaåg en
ongeduldig hunkeren naar de daad.

De witte slaap der sneeuwen dorpen laat
ze langs de wegen wikken wat ze wagen;
ze vinden een nog weifelend behagen
in 't fijn klik-klak der schaatsen door de straat —

Hun reeds gelaten tijgen breekt 't versneld
cadansen van een licht refrein, het zwieren
van een gedragen landelijke wijs:

Luchthartig in de openheid van veld
en hooggestolpt' opalen hemel vieren
z' hun eindelijke vreugden van het ijs.

9

UUR VAN VERTROUWEN

Voor Wim

WERD ooit de kameraadschap zoo gerust,
met zoo naieve innigheid ervaren,
als eens — een avond toen we samen waren
in schemering? Was 't niet een onbewust

als uit een open zee wegdrijven naar een
stil water? Spelevaren op de kust
van Kinderland? Een vrij naar hartelust
opnieuw beleven onzer jongensjaren?

Ik weet dat, nu w' eens waarlijk opgeheven
boven de schijnvertooning en den schroom
uit één verlangen hebben saâm geleefd

in de vertrouwde sfeer van dezen droom,
wij d' overweging hebben prijsgegeven,
of ons diep hart voortaan geheimen heeft.

10

DE AVONDEN...

DE avonden, zoo stil, dat over 't pad
langs zee de blären onbewogen hingen,
sprak hij bij voorkeur van de levensdingen. —
Het was sinds jaren de gewoonte dat

we door de laantjes naar de muurbres gingen,
waar men een onbelemmerd uitzicht had
over het water. — Zwijgzaam wordend zat
hij dan de rust der schepen in het wringen

en woelen van den vloedstroom te beschouwen:
— De moegezworven schepenlijven met
lichten als oogen ten hemel geheven —

zei hij eenmaal — Vast in den stroom van 't leven
zoo klare ziele-oogen in gebed
tot God gewend te hebben, zóó vertrouwen. —

11

OUD-STRIJDERS

ZE roemden zeer het zonnig kleurenspeel
der hellingen, de teëre rust beneden,
en peilden 't verre panorama wel —,
maar vonden niet den weg uit het verleden.

Vertrouwer was hun 't oude berghotel
met geur van wijn en smeue zoetigheden,
de weë plechtigheid van het appèl
en 't stramme van hun reisvermoeide leden.

Tòch — láter — toen ze door de bergen reden
voorbij de wingerds bleek van avonddauw,
de glansdoorvloten plooiing der rivier,

verrieden sommigen hun stil pleizier
aan den geweven droom van, éven, nauw
betrokken zijn in 't vredestemmig heden.

12

HET NUCHTERE FEEST

EN zal zij waarlijk op den dag van trouwen
een sluier winden om haarforsch gelaat,
en zich verbergen in het siergewaad
dat haar omgeving nauwelijks een flauwe

schemering harer leden overlaat? —
't Zal geen beduid'nis hebben van berouwen,
noch heugenis aan klarend morgenblauwen,
aan het ontwaken uit den droom tot daad.

Het is aannemelijk dat zij zich kleedt
— zooals ze, driester steeds, beleed te zijn —
in een kleedij van strakgekorven snit.

Als wij haar zullen zien op 't feest zal dit
het laatst omhulsel afdoen van den schijn:
dat ze onverbloemd wil weten, dat ze weet.

13

AGRARISCH

HET landwerk bond ze allen dag. Ze namen
maal en slaap als dagelijksch kort verzet,
en waren haastig in hun vroomheid met:
Heer, zegen deze spijs — verkwik ons, amen.

Wanneer ze 's zondags in het kerkje kwamen
voelden ze minder, méér hun schuld en smet
naardat in 't blinken, duistren van 't rozet
God vriendlijk zag of toornig door de ramen.

De dienaar kon niet troosten naar 't geviel,
zijn werkwijs richtten andere getijden
bij 't bouwen van den akker hunner ziel. —

Elk moeide zaai en oogst een bange week;
in een vereenzaamd naast elkander strijden
werd trouw het land bearbeid en — de preek.

14

DIMENSIES

DE huizekens in hun geflikten staat
zijn met een stal en aangezette schuur
voldoende voor het bergen van den baat
der liefde, samenleving en natuur.

Het luide bidden om den lichten duur
van daaglijksch brood ondanks het daaglijksch kwaad
verdwaalt er binnen, maar de schandepraat
barst door de vensterluiken en den muur.

Wiens levensuiting eng wordt en versmoort,
wie uit een leeg vermoeden wordt gehoond,
om een betwisten zegen wordt benijd,

roept in de winden totdat God hem hoort,
en hem bij bliksemlicht de ruimte toont,
waarover Hij Zijn hemel open splijt.

15

IN DEN AVOND

HET bronloos daglicht kwijnt, de avond dijt,
elk duisterend huis aan weg en berm zwicht
naar zijns zelfs bestaan, wordt een gezicht
nadenkend in bewuster eenzaamheid:

latente opstandigheid, leed en verwijt
en de verzinking tot gebed ligt —
wreede eenzelveigheid — doelloos gericht
onder de nadering der eeuwigheid. —

Oogen waarin het glimlachen verstart,
Irissen geronnen in aardesmart,
brekende blikken, dooddoovender hart,

de glans die uw donkre aardscheit verzacht,
glijdt bevend door den opgang van den nacht,
blinkt in de hooge poorten, onverwacht!

16

VOORJAARSMORGEN IN DE STAD

DE villarijen met omgrind gazon
langs 't roerlooze kanaal der buitenwijken
staan rooz' en fonkelnieuw vernist te prijken
in 't glanzig gloriën der morgenzon.

De heiers op het braak terrein rondom
gebieden 't zwarte ramblok haal' en strijken;
wij gaan in de begoocheling der rijken
een eindweegs, opgeluchter, door de zon.

En loopen tusschen 't binnensteedsch vertier
nog in den zoeten waan van op te trekken
naar 't zomerland achter den horizon,

tot in de straat 't gebaar van den barbier
die voor zijn deur het koperblinkend bekken
uithangt, vermaant: de arbeidsdag begon.

17

VUURTOREN

SLANKE toren, rijzig uit het zand
schichtend naar den dagenhemel,
eenlijke gestalte tusschen het gewemel
der geringe menschen in het land;
schijnbaar ingeslapen als het morgenlicht
uitschiet over zee en aarde,
maar te avond wakker spiedend naar de
verre einders van uw vergezicht;
door de dagen goedig en gedwee,
reus, die zich gewillig laat beklimmen
voor 't verruklijk uitzicht in de kimmén,
op 't wijdgestrookte land en de gevoorde zee —
daags werd uw wisse aanwezigheid ons reeds vertrouwd,
en zelfs uw hoog geheimenis der nachten
werd ons langzaam gemeen: wij achten
u wel overbodig voor ons lijfsbehoud
hier in de vlakke, waar ons pad door 't licht
der olielampen toch zoo veilig ligt beschenen —
Wie over zeeën koerst, wendt naar u henen,
naar uw gelaat, zijn wachtend aangezicht —

Gòd wordt ons op het vast land zoo vertrouwd,
wij weten Hem als in gewoonte aanwezig, —
maar zwalkend zijn wij uitziend bezig
Zijn Licht te zoeken tot ons laatst behoud.

18

MENSCH EN DOOD

DE nacht sluit zwart om bloeds onstilbaar suizen,
het Leven dwaalt, een ongekend geheim,
door wijder denken als het diep refrein
van vlagen wind door struikgewas en huizen.

Als zijpend water uit een woest terrein
oneindig ruizelt door de open buizen,
doordrenkt dit lijf, verstaanbaarder, het ruischen:
Dood zal verwanter dan het Leven zijn.

Het is de schrik der nachten, klaarder dagen
verdrongen wetenschap, het zwaar bezit
van ons, van vriend en vreemden weggenoot.

Waar wij elkander eenmaal stil aanzagen,
wisten wij wel iets zekerder dan dit:
Verwanter dan het Leven is de Dood?

19

VINCENT VAN GOGH

AN elken wroeter vroeg hij maar: waarom?
en ging bij alle slovers 't zelfde vragen.
Als hij, om t' zóó te ervaren, al de trage
lichamen had gegrift, steeds weer: waarom?

De wezens die hij in zich om moest dragen
ontwaakten luid, en werden immer stom;
bijna verlicht dikwijls, dan duister, dom,
wankelde hij door zijn vreemd-helle dagen.

En liet in rulle stukken die hij schiep,
waarin zijn angst naar de bevrijding riep,
de wolken en de wegen ongericht
in het ontzaggelijk Oneindig stroomen —

Daarna de zelfvernieling: het ontkomen
aan deze zielekwelling — naar dát Licht!?

20

VEGETATIE

IK ben in 't helder raam een donkre plant
tegen dit effen beeld: De spiegeling
van vensterplassen in een huizenwand
en van een lichte tram de wiegeling,

wegglidend langs de monding van de straat.
Waar om lantarenkoppen schijnsel beeft
dat roerloos op de grijze steenen staat,
als blonde nevel onder sterren zweeft...

En sidder even tusschen het gebaar
dat opstaat in een vage vensternis:
de snelle groei van ranken naar elkaar —

Ik ben een bloeisellooze wildernis.

21

THOMAS

HIJ gleed — de laatste — binnen, bleek en moe,
een ziek verlangen in zijn doffe oogen:
geslagene van liefde en van logen,
en zuchtte, en sloot de deur angstvallig toe.

Zij vraagden niet: wel Thomas, gij? en hoe...
maar zwegden hun aangrijpend mededoogen,
en wisten sterk hun eendren wil gebogen
naar den in leed verzwakten zwerver toe.

Hun vreugd bekende na den vredegroet:
— waarom in weedom 't innigst was gebeden —
't ontwaken uit den nacht om te genezen.

Toen hij het Licht ontroerend had beleden,
verhieven ze zich, vroom van wil en wezen,
den Meester en hun Broeder tegemoet.

22

STATIEGANG

TUSSCHEN den wemelenden bloei der hagen
drongen wij ons Zijn moeizaamheid voorbij,
proefden wij beurtelings Zijn medelij,
Zijn minzaamheid en diepste welbehagen.

Wij vonden Hem: Gevangene — en zagen
amechtig Hem langs onze donkre rij,
gekneusd en zwak — 't gepijnde hoofd terzij —
den looden lendenlast des kruisbalks dragen.

Het ruischen van ter poorte gaande treden
werd immer trager; onze blikken gleden
nog eenmaal door den suizelenden hof.

Wij boden 't zinrijk kunstwerk onzen lof,
maar luider heeft ons kloppend hart beleden,
dat onze ziel Hèm niet had aangebeden.

23

GESTALTE VAN KERST

KERSTAVOND als een sprook, met klonten wit
langs weg en dakrand, donzig in kozijnen:
eerder doorzongen droom van den nog kleinen
warmen jongen die aan het venster zit.

Flets is de doler nu; zijn hart een pit
van amper gloren rond het zwarte kwijnen;
altijd dit sneeuwen en het bloode schijnen
over een leven tusschen kilte en hitt'.

Loopt hij wanhopig door Jeruzalem,
den poortgang uit — een pad naar Bethlehem,
of zwerft hij, eeuwig weegblind, om en verder?

God weet — diep in de velden vindt men hem,
ontwaakt hij, vloekend, op de wilde stem
van een Herodesknecht — of kust een herder.

24

ILLUSTRATIE

WAZIGE bosschen op bergen omringen
een kalkwit klooster boven 't helder meer.
De heilige verhalen rond den Heer
verluchten er de nijvre kloosterlingen,

wanneer zij, 't net geschouderd, naar het veer
ter vischvangst schrijden; over heuvelingen
in zonwind zaaien; waar hun zeisen zingen
doorheen de groene gaarden aan het meer...

En als het schemeravond wordt en stil
aan 't duistrend veer en op de paden, staat er
nog altijd iemand eenzaam aan den kant

van 't blanke meer, die nog niet huiswaarts wil,
maar wachten tot de laatste zeilboot landt,
en hij den Heer ontmoeten zal langs 't water.

25

NOCTURNE

IS dit de avond die opeens den tuin
verdonkert? — deze hemelhooge muur —
Hoe lange dooltocht scheidt ons van het uur
dat wij de poortbres tasten in 't arduin,

de kier van uitkomst over deze grens
waardoor wij wijder dreven binnengaan?
Zullen wij nachten in het onkruid staan,
niets koesteren dan dezen laatsten wensch:

Het pad hervinden over zand en hei,
door bosschenwildernis, achter de kling
het lichte land van spel en buiteling,
de einderverre, bloembestrooide wei. —

Maar — hebben wij ons zwiigende geschikt
tusschen de distelen langs dezen wal,
zijn wij zoo rustig in den zachten val
reeds overwoekerd, tot den dood verstrikt?

Weer van de dorre lippen het vergift,
met koelen dauw bevochtig onzen mond,
leng onze hoop dat nog een morgenstond
de duisternis in licht en schaduw schift.

26

ALLEENSPRAAK

NU heb ik in zoo menig zwart moment
alles wat eenmaal schitterde verdoemd,
wat altijd werd geleeraard en geroemd
als schijn en vooze pronk rondweg miskend,

ontelbare besmettingen zien kleven
op het eens vlekkeloos gewaad der kerk,
een ideaal bestempeld met het merk:
Dood onder het beschilderd masker Leven.

Zóó heb ik een geërfd bezit vergooid,
elk eigendom waarvan de waarde slonk,
de glans verduisterde en dan verblonk,
verpulverd in de winden weggestrooid...

Mij is de zin ontgaan van arm en rijk,
ik ben niet vervuld, niet algeheel ontledigd,
tusschen nood en noodzaak eind'loos onbevredigd —

Omdat ik laf ben in Gods Koninkrijk.

27

HET AFSCHIED

ZOO was dit afscheid — deze laatste acte: —
De zin van ons verbond was reeds teloor
voor wij, stemloos geworden, als verzwakke
spelers 't slot acteerden tusschen het décor

van dezen rond ons hart gestremden avond.
Waarin het water stilstond, en het blad
der zwarte boomenhorden, dood, gehavend,
omschemerde den bouwval van de stad:

Want nimmer was de droom zoo diep verloren.
Nooit hield een feller wacht in onzen blik
de wegen zóó versperd voor het bekoren,
de poort zóó afgegrendeld op het Ik.

28

VERS

DE veldgewassen wuiven allerwegen,
en over waterrepen druischt het riet:
de zielesnaren beven onder 't lied
van wind en halmen in den witten regen...

o God, nu te ontkomen aan mijzelfen,
Uw ongedempt en hevig instrument,
van dood en leven 't innigst sentiment
zuiver te zingen als de hooge schelven.

29

WANDELING

DE hemel en het vaarwater zijn grijs
in een wijd landschap waar de herfst aan brandt.
Wij voelen ons in dit vertrouwde land
geleid door het verlangen, en iets blijs,

dat is onschendbaar voor een levenseisch
die ons weer dagen lang heeft aangerand.
Langs wegen aan herinnering verwant
hervinden wij — wellicht — het paradijs:

Want alles heeft de sfeer van dat gebied,
waaruit wij jaren her zijn weggetogen,
achter een blinkende verleiding aan.

Nu heeft, om een klein inzicht, onder 't gaan
een dappre vreugd ons hart opnieuw bewogen:
Vreemd is 't geluk, maar onherkenbaar niet!

30

INHOUD

Ingang (De verheerlijking)	5
Nachtvaart	6
Nocturne	7
De visschers	8
Schaatsenrijders	9
Uur van vertrouwen.....	10
De avonden	11
Oud-Strijders	12
Het nuchtere feest	13
Agrarisch	14
Dimensies	15
In den avond.....	16
Voorjaarsmorgen in de stad.....	17
Vuurtoren	18
Mensch en Dood	19
Vincent van Gogh	20
Vegetatie	21
Thomas	22
Statiegang	23
Gestalte van Kerst	24
Illustratie	25
Nocturne	26
Alleenspraak	27
Het afscheid	28
Vers.....	29
Wandeling	30